

Ontwerp Beleidsplan Wijkgericht werken Pijnacker-Nootdorp

Inleiding

De gemeenteraad heeft in mei 2007 op eigen initiatief een voorstel voor wijkgericht werken vastgesteld. De raad ziet in wijkgericht werken de mogelijkheid om de bestaande en nieuwe wijken te ontwikkelen tot excellente leefgemeenschappen. Het wijkgericht werken bevindt zich nog aan het begin van zijn ontwikkeling. De ambitieuze toekomstvisie van de raad vraagt om een zorgvuldige en geleidelijke invoering, waarbij het wellicht noodzakelijk is om te experimenteren en de stap wordt gemaakt van wijkbeheer naar wijkontwikkeling. Voor het zomerreces van 2008 moet er een beleidsplan liggen waarin de verdere uitwerking van het wijkgericht werken vanaf 2009 wordt vormgegeven.

Als eerste stap naar dit plan is een verkenning gedaan; burgers van Pijnacker-Nootdorp zijn bevroegd over (het belang) van wijkgericht werken, er zijn gesprekken gevoerd met de belangrijkste samenwerkingspartners en er is onderzoek gedaan naar de manier waarop wijkgericht werken is ingevuld en georganiseerd in drie vergelijkbare gemeenten. De resultaten hiervan zijn besproken tijdens een workshop op 19 november jongstleden met externe partners, de raad en het college. Tijdens deze bijeenkomst zijn stappen gezet voor verdere uitwerking en bleek ook dat wijkgericht werken veel verschillende gezichten kan hebben; er zullen keuzes moeten worden gemaakt en thema's verder uitgewerkt.

Wijkgericht werken doet de gemeente samen met haar maatschappelijke partners en burgers. Daarom is een stuurgroep geformeerd die als opdracht heeft een plan van aanpak te maken voor het wijkgericht werken in Pijnacker-Nootdorp dat kan rekenen op draagvlak. De stuurgroep is met andere woorden kwartiermaker voor het wijkgericht werken. In bijlage 1 staat wie in de stuurgroep participeren en een uitgebreide beschrijving van de opdracht van de stuurgroep.

Dit beleidsplan is het resultaat van het werk van de stuurgroep. De voorstellen zijn besproken met uitvoerenden van participanten in de stuurgroep en met vertegenwoordigers van bewonersverenigingen in de gemeente en het beleidsplan is voor advies voorgelegd aan de Wmo-raad.

Het beleidsplan bestaat uit twee delen:

Deel 1 gaat over de opzet van het wijkgericht werken: de doelen, visie, organisatie en werkwijze en de voorwaarden om van wijkgericht werken een succes te maken.

Deel 2 gaat over de implementatie: de pilot Delfgauw, de rollen en verantwoordelijkheden van partijen, de communicatie en de planning en financiering.

Deel 1: Opzet wijkgericht werken

1.1. Doelen en visie wijkgericht werken.

Doelen en ambities wijkgericht werken

Het is goed wonen in Pijnacker-Nootdorp. Dat blijkt bijvoorbeeld uit het leefbaarheidsonderzoek dat elke twee jaar wordt gehouden (Lemon) en uit de politiemonitor. De inwoners ervaren de leefbaarheid beter als gemiddeld in Nederland. Alleen als het gaat om verkeersoverlast en speelvoorzieningen zijn de inwoners minder tevreden. Ook zijn er verschillen per wijk. Vrouwtesland/Nieuweveen en Achter het Raadhuis scoren het hoogst, Tolhek, 's Gravenhout en De Venen het laagst. Uit de politiemonitor blijkt dat Pijnacker-Nootdorp de veiligste gemeente is van de regio Haaglanden en lage criminaliteitscijfers heeft.

Er verandert veel in de gemeente: het aantal inwoners is de afgelopen jaren flink gegroeid en zal de komende tijd nog flink toenemen. Dit betekent dat langzamerhand ook de 'grotere stadsproblematiek' zijn intrede doet. Het is de kunst om de voordelen van het dorpse (onderlinge betrokkenheid, weinig sociale problemen) te verbinden met de voordelen van een grotere gemeente (waaronder een hoger voorzieningenniveau). De verbinding tussen 'oudkomers' en 'nieuwkomers' en het voorkomen van problemen zijn daarvoor van groot belang.

Het is onze ambitie dat de bestaande en nieuwe wijken zich ontwikkelen tot excellente leefgemeenschappen. Omdat het nu eigenlijk best goed gaat, is naast het versterken van de leefbaarheid het borgen en/behouden van het goede ons centrale doel. Wijkgericht werken is een middel om aan dit doel bij te dragen. Leefbaarheid vatten we breed op: het gaat zowel om fysieke aspecten als wonen en de woonomgeving, het sociaal/maatschappelijk functioneren van de wijken en de wijk economie. Wijk economie heeft verschillende aspecten: als de leefbaarheid goed is, zijn de huizen meer waard; hoeveel mensen in de wijk werk hebben en hoeveel bedrijvigheid er in de wijk is. In Pijnacker-Nootdorp zijn veel kleine bedrijven en eenmanszaken in de woonwijken. Wij richten ons vooral op de bedrijvigheid in de wijken. De drie verschillende elementen; sociaal, fysiek en economisch kunnen elkaar versterken: een kleiner fietsenmaker in de wijk is belangrijk voor de wijk economie én de sociale cohesie in de wijk.

Om onze ambitie waar te maken is het nodig dat de samenwerking tussen instanties en tussen instanties en inwoners verbetert, de communicatie van de gezamenlijke instanties (inclusief gemeente) met de inwoners verbetert en dat de betrokkenheid en participatie van inwoners bij de leefbaarheid in de wijk toeneemt.

Excellente leefgemeenschappen

Onder een excellente leefgemeenschap verstaan wij dat de leefbaarheid in Pijnacker-Nootdorp vergeleken met andere gemeenten in Haaglanden en Nederland gemiddeld hoger is. Wij willen ons onderscheiden door een uitstekend woon- en leefklimaat.

Wanneer het wijkgericht werken tot bloei is gekomen, kennen mensen in de wijken elkaar beter. Alle inwoners kunnen meepraten over wat belangrijk is voor de wijk en (nog) meer inwoners leveren zelf een bijdrage aan de leefbaarheid in hun wijk. Er is wijkkracht. Mensen zijn en (blijven) trots in Pijnacker-Nootdorp te wonen en voelen zich hier thuis.

Tussen instanties en met inwoners is een beter samenspel, die zich kenmerkt door een eenduidige aanpak en een gezamenlijk gezicht in de wijken. Het leefbaarheidsbeleid van de verschillende organisaties is op elkaar afgestemd. Instanties zijn in staat wijkgericht te werken en gemeente, maatschappelijke organisaties en inwoners vormen samen een maatschappelijke coalitie en zijn tevreden over (de resultaten van) het wijkgericht werken. Kortom: naast wijkkracht is er ook organisatiekracht.

Wijkgericht werken heeft geleid tot dynamiek in de wijken, de meeste problemen worden voorkomen en opgelost. Wijkgericht werken is geen papieren of bureaucratische tijger.

Een indicator voor het succes van het wijkgericht werken is de uitkomst van Lemon: de score moet minstens gelijk blijven en het liefst hoger. Ook moet de leefbaarheidsscore hoger zijn dan het Nederlands gemiddelde en van Haagland. Andere indicatoren zijn dat er meer burgerinitiatieven in de wijk zijn waar de buurt wat aan heeft en dat de samenwerkingspartners en burgers tevreden zijn over de resultaten van het wijkgericht werken.

Visie op en inhoud van het wijkgericht werken

Het wijkgericht werken is de schakel tussen wat leeft bij de mensen (bottom up) en wat vanuit algemeen belang aan beleid en plannen is gemaakt die van belang zijn voor de wijken (top down). Op deze manier werken inwoners en instanties (gemeente, corporatie, jeugdwerk, welzijnswerk, politie) samen aan een excellente leefgemeenschap en werken we integraal aan de wijken: maatregelen en activiteiten op verschillende terreinen, initiatieven van burgers en plannen van diverse instellingen worden met elkaar verbonden.

Wat er leeft onder mensen gaat het vaak over Lemon thema's: wonen en woonomgeving, spelen, groen, verkeer, voorzieningen, betrokkenheid, overlast, verkeer en veiligheid. Bij beleid en plannen van instanties gaat het bijvoorbeeld om groot onderhoud, het beheerplan spelen, de realisatie van een brede school, een woonservicezone of herstructurering.

We gaan uit van maatwerk: zowel als het gaat om de wijken als bij burgerparticipatie.

De wijken in Pijnacker-Nootdorp bevinden zich in verschillende fasen: oud en nieuw, met minder of meer problemen. We onderscheiden drie soorten wijken: beheerwijken, intensief beheerwijken en ontwikkelingswijken. Beheerwijken zijn wijken waar geen of weinig problemen zijn. Het gaat het om het behoud van de basiskwaliteit van de wijk. De wijk moet schoon, heel, veilig en sociaal blijven. Hieraan wordt vooral gewerkt via het regulier dagelijks en periodiek onderhouden en via het meldpunt wijkbeheer. Bij wijken waar intensief beheer aan de orde is, is extra inspanning nodig om de basiskwaliteit te houden of weer op orde te brengen. Het kan dan zowel gaan om de woonomgeving (groen, grijs, spelen) als om de sociale situatie op het terrein van bijvoorbeeld jongeren of ouderen. We noemen dit wijkaanpak. Ontwikkelingswijken zijn wijken waarin veranderingen (van onderdelen) van de bestaande fysieke en sociale structuur van de wijk nodig zijn. Deze veranderingen grijpen dieper in en duren langer. Soms zal het gaan om een buurt binnen de wijk. De etikettering van de wijken geeft een aanduiding van de mate en wijze waarop gemeente en partners aan de wijk werken. De ervaring leert dat als de basis en de problemen van nu niet opgelost zijn of worden, het werken aan wijkontwikkeling niet geloofwaardig is. In een wijk kan daarom zowel sprake zijn van wijkaanpak als wijkontwikkeling.

Voor iedere wijk moet wel 5 tot 10 jaar vooruit gekeken worden, om op tijd problemen te voorkomen en plannen goed op elkaar af te kunnen stemmen (bijvoorbeeld groot onderhoud van corporaties en gemeente). Anders is het risico dat je achter de feiten aan loopt.

Met het wijkgericht werken willen we meer aansluiten bij wat er leeft in de buurt, voor zover het gaat om buurtbelangen en niet om een individueel belang. Wij realiseren ons dat we het vergroten van betrokkenheid bij de wijk niet kunnen afdwingen, en dat willen we ook niet. Wel zullen we burgers uitnodigen en stimuleren.

In gemeente met prachtwijken is sociale stijging van de inwoners vaak ook een doelstelling: mensen in de gelegenheid stellen een treetje hoger op de maatschappelijke ladder te komen, door werk, opleiding of een beter huis. In onze gemeente is er niet zo'n cumulatie van problemen in bepaalde wijken. Sociale stijging is daarom geen inzet van het wijkgericht werken. Wanneer uit het sociaal platform signalen voor structurele problemen in een wijk komen, zullen we deze aanpakken.

1.2. Organisatie en werkwijze

Aanpak op hoofdlijnen

Inwoners kijken voor veel aspecten van leefbaarheid naar de eigen straat of buurt. Het voorzieningenniveau is hierop een uitzondering. Dit speelt meer op wijk-, kern- en gemeenteniveau. Voor instanties is het buurt- en wijkniveau echter te klein om het wijkgericht werken enigszins doelmatig om heen te organiseren. Ook kunnen problemen die buurt of wijkgebonden zijn soms ook om een kern/dorpsgerichte aanpak vragen. Overlast van hangjongeren is zo'n voorbeeld: wordt dit alleen op buurt/wijkniveau opgelost, dan verplaatsen de jongeren zich naar een andere buurt/wijk.

Voor de inhoud en uitvoering van het wijkgericht werken staan de buurten en wijken centraal. Voor de organisatie van het wijkgericht werken nemen we de kernen Nootdorp, Delfgauw en Pijnacker als uitgangspunt. Voor elke kern komt er een kernteam, dat bestaat uit medewerkers/middlemanagers van instanties en bij voorkeur enkele bewoners. Het kernteam is de (professionele) tussenlaag, die zorgt voor verbinding tussen de buurten/wijken en de gemeente als geheel. Voor elke kern komt er elke vier jaar een plan, met speerpunten voor de kern als geheel en per wijk. Bewoners moeten echter geen last hebben van de wijze waarop de instanties zijn georganiseerd. Dat borgen we door niet te werken met standaardplannen en een standaard werkwijze, maar door maatwerk per wijk te leveren. Welke thema's aan de orde komen wordt bepaald door het soort wijk en de ontwikkelingen en problemen in de buurten en wijken en hoe we te werk gaat wordt voor een groot deel bepaald door de mate waarin inwoners in de verschillende buurten en wijken mee willen en kunnen doen.

Het wijkgericht werken is geen statisch gebeuren dat alleen opgehangen is aan wijkplannen. Er wordt flexibel ingespeeld op nieuwe ontwikkelingen en problemen, er is altijd ruimte voor burgerinitiatieven en elke twee jaar wordt beoordeeld of er noodzaak is het plan bij te stellen (onder andere op basis van de tweejaarlijkse leefbaarheidsonderzoek Lemon). Wijkplannen maken het wel mogelijk systematisch vanuit een gezamenlijke aanpak en vraaggericht te werken.

Kern/wijkplannen

Het werken met kern/wijkplannen is een cyclisch proces dat bestaat uit vijf fasen: het maken van een kern/wijkenanalyse, het bepalen van prioriteiten van de kern en wijken, het maken van een plan van aanpak, de uitvoering en de evaluatie/bijstelling. Het kern/wijkenplan is daarmee een werkdocument. Zoals gezegd, worden per kern de speerpunten van de kern als geheel én de afzonderlijke wijken en buurten gebundeld. Dit maakt het mogelijk dwarsverbanden te leggen en gezamenlijke thema's te bepalen en/of op te pakken. Als bijlage is een format voor een kern/wijkenplan opgenomen.

De kern/wijkenanalyse bestaat uit een karakteristiek van de kern/wijken nu en over 5 tot 10 jaar (waaronder bevolkingsopbouw, voorzieningen), bewonersinitiatieven, de opvallende uitkomsten van Lemon en belangrijkste problemen, wat er vanuit de instanties gedaan wordt in de wijk en gepland is, het soort wijk (beheer, intensief beheer of ontwikkeling) en de plussen en minnen van de kern/wijken. De kern/wijkenanalyse wordt bij voorkeur samen met bewoners gemaakt, maar minstens aan bewoners voor commentaar voorgelegd. Manieren om bewoners te betrekken zijn bijvoorbeeld een wijkschouw, een tafeltjesavond of een bewonersmarkt. Per wijk wordt bepaald hoe bewoners het beste betrokken kunnen worden. De stuurgroep vindt dat niet standaard elk jaar elke wijk geschouwd zou moeten worden.

Vervolgens wordt bepaald wat de belangrijkste prioriteiten zijn voor de komende vier/vijf jaar voor de kern, de wijken en buurten. Bij beheerwijken zullen dit er in principe geen of weinig zijn. Voor intensief beheerwijken gaat het om leefbaarheidskwesties die bij bewoners leven (inclusief de sociale kant), groot onderhoud en/of uitvoering van plannen die door instanties zijn gemaakt en van direct belang zijn voor (groepen) bewoners. De vraag en problemen van de bewoner staan centraal in het wijkgericht werken en die leven vaak op buurt/straatniveau. Betrokkenheid van bewoners kan daarom ook het makkelijkste op buurtniveau georganiseerd worden, rondom concrete thema's die leven. Bij de gestelde prioriteiten zal het daarom lang niet altijd gaan om problemen voor de hele wijk. Bij ontwikkelingswijken gaat het doorgaans om een visie op de toekomst en een ontwikkel/herstructureringsplan. Omdat dit om plannen voor de verdere toekomst gaat, zal er vaak ook aandacht nodig zijn voor intensiever beheer om de wijk in de tussentijd leefbaar te houden. Bij het stellen van prioriteiten gaat het er om waar wel en waar niet aan gewerkt gaat worden. Gestreefd wordt naar maximaal 5 prioriteiten voor intensief beheer per wijk. Ook bij het bepalen van prioriteiten worden de bewoners betrokken.

Voor beheerwijken worden in principe geen plannen van aanpak gemaakt. Gemeente en corporaties maken, net als voor alle andere wijken, een beheerplan voor het dagelijks en periodiek onderhoud en stemmen dit op elkaar af. De corporaties doen dit op complexniveau.

Voor intensief beheerwijken wordt, bij voorkeur met bewoners, een plan van aanpak voor de wijk gemaakt. Hierin staat per prioriteit beschreven wat we gaan doen, wie dit gaan doen, wat resultaat is, wat het mag kosten en hoe anderen geïnformeerd worden. Vervolgens start de uitvoering.

Voor ontwikkelingswijken worden procesafspraken gemaakt hoe de wijkvisie gemaakt gaat worden en een plan van aanpak voor intensief beheer (zie boven).

In de bijlage is een format voor een kern/wijkenplan opgenomen.

Kernteams en stuurgroep

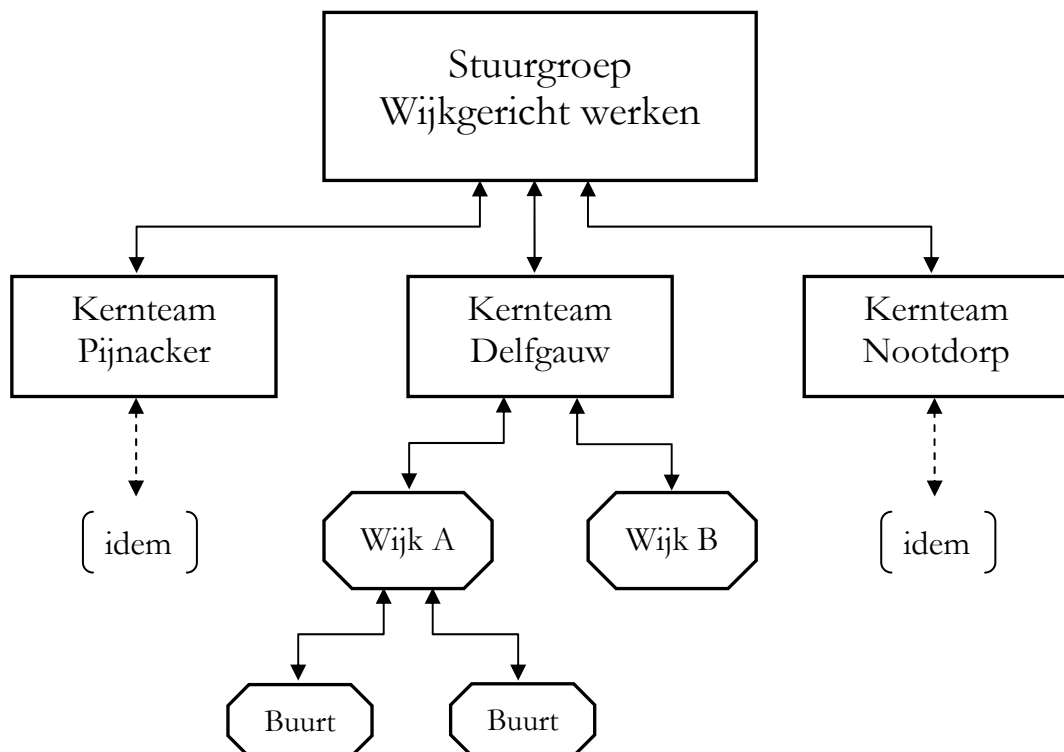
Wil het wijkgericht werken goed kunnen functioneren, is een zekere organisatie nodig. Spil in de organisatie zijn de kernteams, voor elke kern een. In het kader is de samenstelling en opdracht van een kernteam beschreven. Inzet is om meer vanuit een gezamenlijke aanpak, meer vraaggericht en systematisch te gaan werken. Voor specifieke onderwerpen of prioriteiten kunnen (tijdelijke) werkgroepen of projectteams ingesteld worden. Op gemeentelijk niveau komt er een stuurgroep, die verantwoordelijk is voor het organiseren van de randvoorwaarden voor het wijkgericht werken en het afstemmen van (strategisch) beleid, ontwikkelingen signaleert en vertaalt voor het wijkgericht werken en de kern/wijkplannen beoordeeld. De stuurgroep komt twee keer per jaar bijeen. Deelnemers zijn de gemeente, corporaties, politie, jeugdwerk en welzijnswerk.

<p>Voor elke kern komt er een kernteam. In het kernteam zitten verder: de wijkmanager, de politie (wijkagent B), het jeugd&jongerenwerk, de woningcorporatie (Vestia of Rondon Wonen, afhankelijk van de kern), opbouwwerk (wanneer dat er is), SWOP en een ambtenaar van de afdeling beheer en de afdeling beleid van de gemeente. Op adhoc basis nemen ook andere organisaties deel aan het wijkteam. Bij voorkeur zitten ook vertegenwoordigers van inwoners in het kernteam deelnemen. Het kernteam is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het kern/wijkenplan, bespreekt gesignaleerde knelpunten in de wijk, stemt activiteiten op elkaar af en organiseert de communicatie naar bewoners en</p>

andere belanghebbenden in de kern. De leden organiseren de inhoudelijke bijdrage vanuit hun eigen organisatie ten behoeve van de totstandkoming en uitvoering van het kern/wijkenplan en zorgen voor de interne communicatie binnen de eigen organisatie. Het kernteam pakt signalen van bewoners uit de buurt/wijk op. Sommige zaken kunnen meteen opgelost/beantwoord worden (bijvoorbeeld door het Meldpunt Wijkbeheer of door bewoners zelf). Voor thema's/problemen waar dat niet voor geldt, gaan (leden van) het kernteam en bewoners rond de tafel, eventueel samen met andere maatschappelijke organisaties.

Het kernteam rapporteert aan de stuurgroep wijkgericht werken over de voortgang van het proces wijkgericht samenwerken en legt het (concept) wijkplan aan de stuurgroep voor.

De wijkmanager is een belangrijke motor van het wijkgericht werken. Hij/zij is de schakel tussen de bewoners, instanties en gemeente in de wijk, kortom; de verbindingsofficier. De wijkmanager is het eerste aanspreekpunt voor wijkbewoners over onderwerpen die de wijk aangaan en onderhoudt contacten met bewoners, partijen en andere instanties over onderwerpen die gaan over leefbaarheid. De wijkmanager fungeert als de oren en ogen voor de gemeente: hij/zij signaleert ontwikkelingen en knelpunten en zorgt dat deze met de juiste mensen en afdelingen worden besproken. Als op grond daarvan maatregelen nodig zijn, ziet de wijkmanager er op toe dat de nodige werkzaamheden binnen de gemeente op elkaar worden afgestemd.

Burgerparticipatie en budget wijkgericht werken

Burgers kunnen op verschillende manieren bij het wijkgericht werken betrokken worden. Zij kunnen zelf met een initiatief komen of daartoe uitgenodigd worden door instanties. Burgerinitiatieven die kunnen bijdragen aan de leefbaarheid van de wijk worden altijd positief benaderd en kunnen worden onderverdeeld in drie groepen: direct uitvoerbaar (door bewoners zelf of instanties), moet ingepland, niet uitvoerbaar. Als initiatieven niet uitvoerbaar zijn, moeten hier goede redenen voor zijn. Om burgerinitiatief te stimuleren is het belangrijk dat er ondersteuning is als daar behoefte aan is (bijvoorbeeld voor het leiden van vergaderingen, de weg wijzen) en dat er (kleine) budgetten zijn voor extra dingen die niet te veel geld kosten, maar waarvoor in de reguliere budgetten niet direct geld beschikbaar is (bijvoorbeeld een sociale activiteit, groen, een extra speeltoestel, een extra parkeerplaats). De wijkmanager beheert het budget voor het wijkgericht werken en legt verantwoording over de besteding af aan de kerngroep en stuurgroep. Budgetten voor het wijkgericht werken vergroten ook de slagkracht. Hoe representatiever de groep burgers is, hoe makkelijker het is gehoor te geven aan de vraag van burgers.

Als burgers uitgenodigd worden mee te doen, kan dat op verschillende manieren. Dat wordt zichtbaar in de hieronder beschreven participatieladder. Deze ladder onderscheidt vijf niveaus van participatie. Hoe hoger op de ladder, hoe meer betrokken burgers zijn en hoe meer invloed ze hebben. Van onder naar boven op de ladder:

Consulteren	Mening en commentaar leveren De gemeente/maatschappelijke organisaties bepalen in hoge mate zelf de agenda maar zien burgers als gesprekspartner. De gemeente/mo verbinden zich niet aan het resultaat van de consultatie.
Participeren	Meepraten De gemeente/mo stellen samen met de burgers de agenda op, geven hen de gelegenheid problemen aan te dragen en oplossingen te formuleren, waarbij hun ideeën een volwaardige rol spelen in de ontwikkeling van beleid/activiteiten. De gemeente verbindt zich in beginsel aan het resultaat, maar kan beargumenteerd afwijken.
Coproduceren	Samen plannen maken De gemeente/mo komen samen met de burgers een agenda overeen en maken samen een visie/zoeken samen naar oplossingen. De gemeente verbindt zich aan deze oplossingen.
Delegeren	Zelf doen binnen kaders Burgers maken zelf een visie, een plan of voeren een plan uit binnen de kaders die door de gemeente/mo zijn gesteld
Zelfbeheer/bestuur	Zelf doen en keuzes maken Burgers maken zelf een visie of plan of voeren dat uit, zonder dat er vooraf kaders zijn gesteld

Bij het betrekken van burgers maken we onderscheid tussen het soort wijkzaken:

- Wijkbeheer: regulier dagelijks en periodiek onderhoud (bijvoorbeeld snoeien en schoon houden openbare ruimte)
- Wijkaanpak: leefbaarheidsproblemen, groot onderhoud en uitwerking/uitvoering van gemeentelijke plannen voor de wijk
- Wijkontwikkeling: herstructurering, gebiedsaanpak

Burgers zitten doorgaans niet te wachten om betrokken te worden bij het wijkbeheer. Daarom gaan we op dit terrein niet inzetten op (versterking van) burgerparticipatie. Een uitzondering wordt gemaakt voor het geval bewoners zelf aangeven knelpunten te ervaren en mee willen denken/werken aan oplossingen of als de inzet van burgers een manier is om de buurtbetrokkenheid te vergroten (bv gezamenlijke schoonmaakactie).

Voor de wijkaanpak en wijkontwikkeling zetten we wel in op (versterking) van burgerparticipatie. Bij het maken van leefbaarheidsplannen worden burgers minstens geconsulteerd. Bij voorkeur worden plannen samen met burgers gemaakt (coproductie). Bij de uitvoering van plannen kan de betrokkenheid van burgers sterk verschillen: van geen betrokkenheid tot zelfbeheer. Wij willen vaker dan nu burgers actief betrekken. Voor zelfbeheer wordt alleen gekozen als het om onderwerpen gaat waar geen grote belangentegenstellingen tussen burgers zijn.

Voor het maken van wijk/gebiedsvisies leert de ervaring dat burgers minstens moeten participeren om tot succes te kunnen komen. We streven er naar dat we samen met burgers plannen maken (coproduceren). Bij uitzondering maken de burgers zelf de visie, binnen de kaders die zijn gesteld (delegatie). Bij wijkontwikkeling is het van groot belang dat de betrokken groep burgers zo representatief mogelijk is voor de buurt/wijk.

In Pijnacker-Nootdorp zijn 10 buurt en wijkverenigingen. Deze koesteren en zullen we actief benaderen voor het wijkgericht werken. Burgers willen steeds minder vaak voor lange tijd een vaste en actieve rol spelen in een vereniging. Daarom zetten we ook in op andere vormen om burgers te betrekken. Bijvoorbeeld een (tijdelijke) groep trekkers of het werken met projecten waaraan burgers actief meedoen of zelf de verantwoordelijkheid voor hebben. Omdat dit soort vertegenwoordigingen nooit representatief (kunnen) zijn, moeten altijd heldere afspraken worden gemaakt over de terugkoppeling naar overige bewoners in de wijk. Verder willen we burgers betrekken door ze persoonlijk uit te nodigen.

De kenmerken van het wijkgericht werken op een rij

In onderstaand schema is een overzicht gemaakt van de belangrijkste kenmerken van het wijkgericht werken per soort wijk.

	Omschrijving	Activiteit in kader wijkgericht werken	Burgerparticipatie
Wijkbeheer	Regulier, dagelijks en periodiek onderhoud (bv vuil ophalen, schoon houden openbare ruimte en portieken, snoeien, gras maaien)	Afstemmen beheerplannen van organisaties (vooral gemeente en corporatie) Bespreken en actie ondernemen als zich beheerproblemen voordoen (bv Pijnacker- Noord)	Indien inwoners aangeven knelpunten te ervaren cq betrokken willen zijn of als inzet inwoners manier is om buurtbetrokkenheid te vergroten (bv ouders en jeugd bij schoonhouden speeltuinen of buurtbewoners bij groen in de buurt)
	Problemen van gisteren die meteen moeten/kunnen worden opgelost (meldpunt wijkbeheer, politieoptreden dat nodig is).	Bespreken en agenderen als bepaalde problemen in een wijk of kern vaak voorkomt (dan thema voor wijkaanpak).	Niet, burger is kritische klant
Wijkaanpak (intensief beheer)	Problemen van vandaag die om een planmatige/projectmatige aanpak vragen. Voorbeelden die relatief vaak voorkomen in P-N: spelen, verkeer. (leefbaarheidsplan)	Op basis van analyse van het probleem oplossing bedenken. Eventueel via een werkgroep of projectgroep (bv ontmoetingsplekken jongeren). Signaleren eventueel tussentijdse problemen.	Voor maken plannen: consultatie tot coproductie. Voor uitvoering: niet tot zelfbeheer (voor niet controversiële thema's)
	Uitwerken/uitvoeren van plannen die op gemeentelijk niveau zijn gemaakt en specifiek op wijk/kernniveau spelen (bv accommodatieplan/voorzieningen, jeugdbeleid, wonen/welzijn/zorg)	Via afstemmingsoverleg, tijdelijke werkgroep of projectgroep	Kan verschillen, minimaal consultatie, maximaal zelfbeheer
	Groot onderhoud	Afstemmen van plannen, bepalen of het aanleiding is tot aanpalende activiteiten en/of ontwikkeling van straat/buurt over te gaan. Projectmatige aanpak.	Kan verschillen: minimaal consultatie, maximaal coproduceren
Wijkontwikkeling	Beleidsmatig inspelen op ontwikkelingen van de toekomst, vaak op basis van een fysiek/ruimtelijke aanleiding (herstructurering/sloop) (wijkvisie)	Ontwikkelen van een visie, beleid en plannen. Projectorganisatie.	In principe coproduceren, eventueel delegatie.

Waar begint het wijkgericht werken en waar houdt het op?

De ondergrens van het wijkgericht werken is alles wat speelt rondom individuele burgers en niet betrekking heeft op de directe leefomgeving, zoals bijvoorbeeld paspoorten en het sociaal platform. Het meldpunt wijkbeheer valt wel onder wijkgericht werken, omdat daar systematisch aan schoon, heel en veilig van de wijken gewerkt wordt. Als uit meldingen blijkt dat er in een buurt of wijk een structureel probleem is, dan wordt dit opgepakt door het kernteam wijkgericht werken. En als er uit het sociaal platform sociale problemen naar voren komen die in een wijk veel voorkomen, dan worden deze binnen het wijkgericht werken opgepakt.

De bovengrens van het wijkgericht werken zijn het gemeentelijk beleid, gemeentebrede zaken als de brandweer en PIT!. De beleidsnota's vormen beleidskaders voor het wijkgericht werken en hieruit komen plannen die deels op kern- of wijkniveau uitgevoerd worden, bv brede school, multifunctionele

accommodaties, spelen ed.. De uitvoering van beleid hoeft niet allemaal door de kerngroep te gebeuren, maar door het te betrekken bij het wijkgericht werken ontstaat een integrale gebiedsgerichte aanpak.

Startpunt voor het wijkgericht werken is wat er leeft onder de bewoners (bijvoorbeeld spelen, jeugd). Het tweejaarlijks leefbaarheidsonderzoek vormt hiervoor belangrijke informatie. Vervolgens worden de plannen van instanties rondom deze thema's hierbij betrokken en een gezamenlijke aanpak gemaakt (zoveel mogelijk met bewoners samen). Vanuit instanties worden verder onderwerpen ingebracht die direct van belang zijn voor de (toekomstige) leefbaarheid in de wijken.

1.3. Randvoorwaarden

Om van de nieuwe manier van wijkgericht werken een succes te maken, zal aan een aantal randvoorwaarden moeten zijn voldaan. Deze gaan over:

- Het versterken van burgerparticipatie
- Het verbeteren van de samenwerking

Het versterken van burgerparticipatie

Om van onderop aan het verbeteren van de leefbaarheid te werken is het belangrijk dat er regelruimte is bij thema's die mensen belangrijk vinden/nu niet goed gaan: bijvoorbeeld spelen.

Om burgers het vertrouwen te geven dat het nemen van initiatief loont, moeten deze initiatieven snel opgepakt worden en moet de doorlooptijd van behandeling en afhandeling kort zijn.

Om burgers het vertrouwen te geven dat meedoen met plannen en initiatieven van anderen de moeite waard is, moeten er duidelijke spelregels zijn en moeten de verwachtingen over wat gedaan wordt met de inbreng van burgers helder uitgewisseld worden. De spelregels hebben betrekking op wie betrokken wordt (representativiteit), hoe burgers betrokken worden en wat hun invloed is (participatieladder), de doorlooptijd en de terugkoppeling wat is gedaan met de inbreng van burgers. Instanties moeten goed luisteren naar de burgers maar dit hoeft niet altijd te betekenen dat burgers altijd hun zin krijgen. Als goed wordt uitgelegd waarom bepaalde dingen niet gehonoreerd worden dan is de acceptatiegraad hoger. Als de spelregels vooraf duidelijk waren en gevolgd zijn, kan het nog steeds voorkomen dat burgers klagen. Dit is dan in principe geen aanleiding voor actie.

Om burgers in staat te stellen initiatief te nemen en te mee te doen, is ondersteuning nodig. Dit is vakwerk en moet professioneel georganiseerd worden. Op korte termijn kan dit projectmatig ingekocht worden, op langere termijn zou het moeten worden ingebed in de langer bestaande wens voor een welzijnsorganisatie.

Om burgers blijvend te betrekken en te laten zien wat het resultaat van alle inzet is, is een uitstekende communicatie nodig. Een communicatieplan is daarom een wezenlijk onderdeel van het wijkgericht werken. Burgers hebben overigens ook een eigen verantwoordelijkheid om informatie te vergaren en hier iets mee te doen.

Het verbeteren van de samenwerking

De wijkmanager is de verbindingsofficier in het netwerk van wijkgericht werken. De invulling die we aan het wijkgericht werken geven, betekent een versterking van de functie van de wijkmanager en voldoende slagkracht van en mandaat voor de wijkmanager.

Instanties vormen op kernniveau een netwerk met elkaar, dat ook op buurt/wijkniveau zichtbaar is en echt samenwerkt. Dit houdt bijvoorbeeld in dat instanties samen bewonersbijeenkomsten of wijkschouwen organiseren, informatie bundelen en een gezamenlijk communicatiebeleid hebben.

De stuurgroep heeft een belangrijke faciliterende taak voor de kerngroep: door het afstemmen van beleid en het organiseren van de randvoorwaarden. De participerende instanties sluiten een convenant af, waarin de afspraken rondom het wijkgericht werken zijn vastgelegd.

Deel 2: Implementatie

2.1. Pilot Delfgauw

In 2005 heeft de gemeente een start gemaakt met het wijkgericht werken. Sinds 2005 is er het nodige gebeurd; er zijn wijkmanagers, de wijken worden jaarlijks geschouwd op de elementen schoon, heel en veilig, voor vier wijken zijn wijkbeheerplannen gemaakt, het Meldpunt Wijkbeheer is er en als het gaat over overlast van jongeren wordt samengewerkt tussen de wijkagenten van de politie, jeugdwerk en gemeente.

Het accent bij de opstartfase heeft, zoals in bijna alle gemeenten in Nederland, gelegen bij beheer. De uitdaging voor de komende jaren is de overstap te maken naar wijkaanpak en wijkontwikkeling, waarbij sprake is van een gezamenlijke aanpak van instanties, die planmatig, cyclisch, vraaggericht en structureel van karakter is en waar bewoners systematisch bij betrokken worden. Het is niet verstandig en haalbaar om de plannen die hiervoor door de stuurgroep ontwikkeld zijn in één keer in de hele gemeente in te voeren. Het is beter eerst proef te draaien. Voor de organisatie van het wijkgericht werken zijn de kernen het uitgangspunt. Daarom is besloten om één kern als pilot te nemen: Delfgauw. Deze kern is overzichtelijk, er is sprake van een paar, verschillende soorten wijken/gebieden en alle participerende instanties zijn hier actief.

Doelen en beoogd resultaten

Het centrale doel van het wijkgericht werken is het behouden en verbeteren van de leefbaarheid. De pilot wordt gestart om de ontwikkelde werkwijze uit te proberen en hiervan te leren. De doelen van de pilot zijn het versterken van het wijkgericht werken en het vergroten van de betrokkenheid van de inwoners bij de directe leefomgeving.

De beoogde resultaten van de pilot zijn:

- een functionerend kernteam
- nieuwe en effectieve vormen van burgerparticipatie
- een werkwijze die in andere kernen van de gemeente geïmplementeerd kan worden
- een kern/wijkenplan dat uitvoerbaar
- een systeem om de ervaringen en resultaten van het wijkgericht werken te monitoren

Organisatie van de pilot

Voor de pilot werken we met een projectgroep, een projectleider, stuurgroep en klankbordgroep.

De projectleider geeft leiding aan het project en de projectgroep. Hij/zij is verantwoordelijk voor de voortgang van het project. De projectleider heeft de verantwoordelijkheid en bevoegdheid de pilot op basis van het, door de stuurgroep, vastgestelde plan uit te voeren. Tot de taak van de projectleider hoort ook het afstemmen van en onderhouden van contacten met organisaties en afdelingen van de gemeente die actief zijn op het gebied van leefbaarheid in de wijk en niet in de projectgroep vertegenwoordigd zijn.

Het kernteam Delfgauw functioneert als projectgroep voor de pilot. De projectgroep voelt zich gezamenlijk verantwoordelijk voor de te bereiken resultaten, bereidt de pilot voor en voert deze uit. Na de voorbereidingsfase fungeert het projectteam ook als kernteam. Naar verwachting komt de projectgroep voor de duur van de pilot maandelijks bij elkaar. Daarna zou het mogelijk moeten zijn de frequentie te verminderen. Bewoners hoeven niet bij alle bijeenkomsten van de kerngroep aanwezig te zijn, bijvoorbeeld als het vooral gaat om het afstemmen van plannen van de instanties.

De stuurgroep is opdrachtgever van de projectgroep en projectleider. Belangrijk is dat er vanuit de stuurgroep één persoon is die rechtstreeks met de projectleider communiceert. Dit is een directeur van de gemeente. Deze gedelegeerde opdrachtgever is er verantwoordelijk voor dat de projectleider beschikt over de middelen (personeel, financieel en materieel) om het project goed uit te voeren en maakt keuzes voor de goede voortgang van het project. Majeure beslissingen/keuzes worden voorgelegd aan de stuurgroep.

Verder komt er een klankbordgroep met een aantal mensen op persoonlijke titel, die op basis van gezond verstand de pilot volgt en haar mening hierover geeft. De werkgroep communicatie (zie paragraaf 2.4) ondersteunt de pilot in de communicatie.

Start en voorbereiding van de pilot

De pilot start 1 januari 2009. Om dit mogelijk te maken moet er tot die tijd het nodige voorbereid worden.

Als eerste moet er overleg zijn met de bewonersvereniging Delfgauw over de opzet van de pilot en hun rol hierin, een projectleider worden benoemd, de projectgroep/kerngroep worden samengesteld en een ondersteuner voor de burgerparticipatie worden aangetrokken. Met de bewonersvereniging is inmiddels een eerste overleg geweest en zij staan positief ten opzichte van de pilot.

De projectgroep gaat vervolgens aan de slag met de voorbereidende werkzaamheden. Dit houdt in ieder geval in:

- uitwerken methoden/werkvormen voor het betrekken van burgers
- uitwerken aanpak voor kern/wijkenanalyse, bepalen prioriteiten en plan van aanpak
- uitwerken aansluiting lopende trajecten (gebiedsvisie Oud Delfgauw)
- uitwerken van de inzet van het budget voor wijkgericht werken
- uitwerken communicatieplan richting inwoners en tussen instanties
- uitwerken inzet mensen en middelen voor pilotfase
- uitwerken hoe aangehaakt wordt bij de planning- en begrotingscyclus van de instanties
- wijze voortgangsrapportage en evaluatie
- de keuze om wel/niet een fysiek punt in te richten en zo ja, waar
- opzetten projectdossier

Kern/wijkenplan en oppakken actuele thema's

De start van de nieuwe werkwijze begint niet in een blanco situatie: in Delfgauw spelen leefbaarheidszaken en zijn er plannen van organisaties. Voor Oud Delfgauw is recent een dorpsvisie vastgesteld. Op korte termijn zullen diverse straten, speelplekken en parkeerruimtes worden heringericht. Afgesproken is dat samen met de wijkmanager en bewoners de belangrijkste klachten worden aangepakt en dat voor de

herinrichting van een aantal straten en openbare ruimte samen met bewoners plannen worden gemaakt en bij alle plannen bewoners worden betrokken. Thema's die verder leven zijn voorzieningen voor ouderen en overlast van jeugd. Er is dus al een vliegwiel aanwezig voor het wijkgericht werken. Parallel aan het maken van een kern/wijkenplan voor heel Delfgauw kunnen daarom al een aantal zaken concreet opgepakt worden.

Inzet mensen en middelen

Voor de duur van de pilot wordt een onafhankelijk projectleider aangesteld voor 1 dag per week. Verder is er een projectondersteuner voor 1 dag in de week en een professionele ondersteuner voor burgerinitiatieven voor 1 tot 2 dagen per week.

De pilot vergt extra inzet van de kerngroepleden. De inzet voor de pilot is naar verwachting 1 dag per week voor de corporaties en een 1/2e dag voor politie, jeugdwerk en SWOP.

De projectleider, projectondersteuner en ondersteuner burgerinitiatieven worden geleverd c.q. gefinancierd door de gemeente. De instanties leveren verder een bijdrage in natura.

De deelnemende instanties dragen de kosten van inzet van menskracht en middelen in wijkgericht werken van de eigen organisatie. De werkzaamheden van de SWOP en Jeugd en Jongerenwerk worden uitgevoerd binnen het kader van de prestatieafspraken die met de gemeente worden overeengekomen.

De inspanningsverplichtingen in het kern/wijkenplan maken onderdeel uit van de planning van de eigen organisatie.

Voortgangsbewaking en evaluatie

Gedurende de pilot wordt de voortgang bewaakt en geëvalueerd. Na de voorbereidingsfase maakt de projectleider (naast een uitgewerkter plan voor de pilot) een korte voortgangsrapportage over de bevindingen tot dan toe: wat liep goed, waar is de projectgroep tegenaan gelopen. Is er aanleiding tot enige bijstelling in de aanpak? Tijdens de uitvoering wordt de voortgang gevolgd. Aspecten die hierin aan bod komen:

- de kosten en baten van de aanpak. Wat heeft het de inwoners en organisaties gekost in geld en tijd en wat heeft dat opgeleverd?
- in hoeverre lukt het om de schakelfunctie tussen signalen van onderop én plannen van bovenaf te vervullen en wat hoort wel en niet bij het wijkgericht werken?
- hoe ontwikkelt de samenwerking tussen instanties zich en wat is de meerwaarde?
- wat zijn de ervaringen met de inzet van budgetten voor het wijkgericht werken?
- hoe ontwikkelt de burgerparticipatie zich?
- is een vierjarige cyclus van een kern/wijkenplan te lang en moet gewerkt worden met jaarlijkse actieplannen?

Indien nodig zal de stuurgroep gedurende en naar aanleiding van de pilot besluiten tot aanpassingen in de werkwijze en organisatie.

Wat gebeurt er intussen in de andere kernen?

Het wijkgericht werken in de andere kernen staat in de tussentijd niet stil: de gemeente en andere instanties die in stuurgroep vertegenwoordigd zijn gaan gewoon door met hun werk. Daarnaast zullen goede ervaringen die gedurende de pilot worden opgedaan zoveel mogelijk en zo snel mogelijk worden ingevoerd in de andere kernen en wijken, bijvoorbeeld rondom het maken van een kern/wijkenanalyse, burgerparticipatie en communicatie. We zullen expliciet aandacht besteden aan het uitwisselen van ervaringen met medewerkers van de instanties in de andere kernen, bijvoorbeeld via werkbijeenkomsten.

De pilot heeft een looptijd van een jaar. Hierna zal een integraal implementatieplan voor de andere kernen worden gemaakt.

Op basis van de eerste ervaringen met budgetten voor het wijkgericht werken in de pilot zal een besluit worden genomen of en hoe budgetten voor de wijken in andere kernen beschikbaar worden gesteld.

2.2. Rollen en verantwoordelijkheden van partijen

De instanties die in de stuurgroep en projectgroep vertegenwoordigd zijn, zullen zich optimaal inzetten om van het wijkgericht werken een succes te maken. Iedere partij draagt zoveel mogelijk bij door:

- het signaleren van en anticiperen op ontwikkelingen en problemen in buurten, wijken en kernen
- afstemming van beleid en elkaars activiteiten
- het stimuleren en ondersteunen van burgerinitiatieven
- uitwisseling van expertise
- elkaar aanvullen met eigen kennis en vaardigheden
- een actieve bijdrage en samenwerking in het opstellen en uitvoeren van kern/wijkenplan en projectmatige activiteiten
- (continuïteit van) de inzet van benodigde menskracht bij het uitvoeren van de nieuwe werkwijze, inclusief de deelname aan stuurgroep, projectgroep, werkgroep communicatie en eventueel andere overleggen
- het bundelen van financiële middelen en communicatiemiddelen

Naast deze gezamenlijke verantwoordelijkheden, hebben de betrokken instanties ook ieder een eigen rol en verantwoordelijkheid.

De gemeente draagt zorg voor het beheer van de openbare buitenruimte en vervult een regiefunctie bij het wijkgericht werken. Dit impliceert het stimuleren van de samenwerking tussen de wijkpartners, het leggen van verbindingen tussen beleid en plannen van partijen en het bevorderen van een daadkrachtige uitvoering van activiteiten die bijdragen aan een prettige woon- en leefomgeving. De gemeente is verantwoordelijk voor het opstellen van kern/wijkenplannen. De gemeente stelt wijkmanagers beschikbaar. De gemeente is verder verantwoordelijk om elke twee jaar te (laten) meten hoe inwoners de leefbaarheid ervaren (Lemon).

Vestia Wonen en Rndom Wonen hebben een verantwoordelijkheid in het verbeteren van de kwaliteit van het wonen en de kwaliteit van de directe woonomgeving van hun woningbezit. Zij richten de beheer-, verhuur- en investeringsmaatregelen mede op het vergroten van de leefbaarheid in buurten en wijken. Dat doet zij vanuit een brede taakopvatting, waarin naast het bouwen en verhuren van woningen vooral het realiseren van een goede sociale en fysieke leefomgeving centraal staat.

Politie Haaglanden heeft de verantwoordelijkheid in de veiligheid van de wijken en werkt daarin samen met andere convenantpartners en heeft een signalerende rol, die doorklinkt in het wijkgericht werken.

Stichting jeugd- & jongerenwerk heeft een verantwoordelijkheid in de ontwikkeling van de sociale component, waar het gaat om het welzijn van jeugd en jongeren, om een hoogwaardig leefklimaat en om maatschappelijke cohesie.

Stichting welzijn ouderen Pijnacker-Nootdorp heeft een verantwoordelijkheid in de ontwikkeling van de sociale component, waar het gaat om het welzijn van ouderen, om een hoogwaardig leefklimaat en om maatschappelijke cohesie.

De Ondernemersvereniging Pijnacker-Nootdorp voelt zich verantwoordelijk voor het stimuleren van de bedrijvigheid in de wijken en het stimuleren van de betrokkenheid van bedrijven in de wijk bij de wijk.

2.3. Communicatie

Om burgers meer en blijvend te betrekken en te laten zien wat het resultaat van alle inzet is én voor een goede samenwerking tussen partijen, is een uitstekende communicatie nodig. Bij de communicatie over het wijkgericht werken onderscheiden we drie sporen:

- Communicatie over het plan van aanpak/de nieuwe werkwijze
- Communicatie over de pilot
- Reguliere communicatie over het wijkgericht werken op de lange termijn. Dit wordt verder uitgewerkt op basis van de ervaringen in de pilot. Daarbij zal specifiek aandacht zijn voor digitale communicatie.

Communicatie over het plan van aanpak/de nieuwe werkwijze

De doelen van communicatie naar bewoners van de gemeente is om te laten zien wat de nieuwe manier van wijkgericht werken inhoudt, wat het (hen) oplevert/kan opleveren, dat het wijkgericht werken gaat leven en dat een aantal bewoners enthousiast wordt om mee te gaan doen. De nieuwe werkwijze zal bewoners op zich niet aanspreken. Daarvoor is het te algemeen. Concrete voorbeelden spreken meer aan. De komende tijd zullen we aan de hand van concrete verbeteracties regelmatig aandacht aan het wijkgericht werken geven in de Telstar, websites, wijkkranten en bewonersbijeenkomsten. De eerste tijd is de centrale boodschap: dat instanties samenwerken, het liefst met bewoners. We maken korte artikelen waarin in een kader toegelicht wordt dat dit gebeurt in het kader van wijkgericht werken. Als de pilot Delfgauw loopt, kunnen hieruit voorbeelden worden gehaald. Nadat we bewezen hebben dat de nieuwe werkwijze werkt, kan het 'grotere' verhaal verteld worden. Aandachtspunt is het voorkomen van te hoge verwachtingen van het wijkgericht werken: wijkgericht werken lost niet alles op en een excellente leefgemeenschap betekent niet dat .

Wijkgericht werken is niet een erg uitnodigende werktitel. We zullen op korte termijn een slogan en logo maken die weergeven waarom het draait.

Voor de (medewerkers van de) betrokken instanties is het belangrijk te weten wat er gebeurt rondom de nieuwe werkwijze en het is belangrijk dat iedereen een eenduidig beeld heeft/krijgt bij wijkgericht werken. We zullen daarom periodiek een nieuwsbrief uitbrengen, liefst digitaal. Hierin staat wat voor vorderingen zijn gemaakt met het wijkgericht werken, wat de voortgang is van de pilot in Delfgauw, wanneer stuurgroep, projectgroep en klankbordgroep bij elkaar komen, wat er voor belangrijks is besproken, welke acties in gang zijn gezet en wie de contactpersonen bij de instanties zijn. Er zijn links naar belangrijke documenten.

In de eerste nieuwsbrief komt in ieder geval een kort stuk over wat wijkgericht werken is.

Communicatie over/tijdens de pilot

De bewonersvereniging Delfgauw wordt actief betrokken bij de voorbereidingen van de pilot. Op korte termijn zullen we verkennen of we ook een paar bewoners uit Emerald en het buitengebied kunnen

betrekken. In overleg met deze bewonersvertegenwoordigers én op basis van advies van de (in te huren) ondersteuner van bewonersinitiatieven zullen we een communicatietraject richting de bewoners uitzetten.

Dit betekent dat inwoners in het loop van het jaar actief zullen worden geïnformeerd. Inwoners uit de kern die naar aanleiding van eventuele krantenberichten reageren, zullen we vragen of ze betrokken willen worden en of we de contactgegevens mogen noteren.

In november/december zullen we breed bekendheid maken dat de pilot Delfgauw van start zal gaan. Op dat moment zal ook aandacht geschonken worden aan het convenant Wijkgericht werken waarin gemeente, corporaties, politie, de SWOP en Stichting Jeugd- en Jongerenwerk de afspraken voor de komende jaren hebben vastgelegd.

Organisatie van de communicatie

Voor het stroomlijnen en uitwerken van de communicatie is een werkgroep communicatie die bestaat uit de projectleider, een communicatiemedewerker van de gemeente, de beleidsmedewerker wijkgericht werken van de gemeente, een medewerker van Vestia en een medewerker van Rndom Wonen. De werkgroep heeft tot taak het organiseren van de communicatie over de nieuwe werkwijze en de realisatie van de (digitale) nieuwsbrief voor de instanties. De werkgroep ondersteunt de projectgroep voor Delfgauw met het maken van een communicatieplan.

2.3. Planning en financiering

Planning

De planning van de implementatie ziet er als volgt uit:

	Pilot	Andere kernen/wijken	Communicatie
Juni/juli/augustus 2008	Samenstelling projectgroep, klankbordgroep, overleg bewoners(vereniging)		Start voorbeelden en bekendheid wijkgericht werken in media Start nieuwsbrief professionals
Augustus – december 2008	Voorbereiding pilot, uitwerking projectvoorstel Start uitvoering lopende prioriteiten (dorpsvisie, jeugd en ouderen)		Communicatieplan Pilot maken
November 2008	Klankbordgroep		
December 2008	Besluit stuurgroep over pilot	Uitwisselingsbijeenkomst andere kernen	Start communicatie pilot
Januari 2009 – juli 2009	Kern/wijkenanalyse en prioriteiten Uitvoering lopende prioriteiten Start wijkbudgetten	Start wijkbudgetten	
Juni 2009	Maken voortgangsrapportage Klankbordgroep	Uitwisselingsbijeenkomst andere kernen	
Juli 2009	Vaststellen kern/wijkenanalyse en prioriteiten door stuurgroep + voortgangsrapportage		
Augustus 2009 – december 2009	Maken plan van aanpak kern/wijkenplan	Start kern/wijkenanalyses Start implementeren	Communicatieplan andere kernen/wijken + reguliere communicatie

		goede voorbeelden burgerparticipatie	
December 2009	Evaluatie Klankbordgroep	Implementatieplan Uitwisselingsbijeenkomst	
Januari 2010	Besluit stuurgroep vervolg Start uitvoering kern/wijkenplan	Besluit stuurgroep implementatie Start voorbereiding integrale implementatie	

Financiering

De extra kosten van het wijkgericht werken zijn:

- extra kosten voor de pilot: projectleider, ondersteuner bewonersinitiatieven, organisatiekosten
- extra kosten voor communicatie (voor de pilot en breed)
- budgetten voor het wijkgericht werken

Vanaf 2009 stelt de gemeente 200.000 euro op jaarbasis beschikbaar. Bovengenoemde kosten moeten voor een groot deel hieruit worden gedekt. De corporaties leveren een bijdrage aan de budgetten voor het wijkgericht werken.

De betrokken instanties dragen de kosten van inzet van menskracht en (communicatie)middelen in wijkgericht werken van de eigen organisatie. De werkzaamheden van de Stichtingen worden uitgevoerd binnen het kader van de prestatieafspraken die met de gemeente worden overeengekomen. De inspanningsverplichtingen in de kern/wijkplannen maken onderdeel uit van de planning van de eigen organisatie.

De gemeente faciliteert het proces van wijkgericht werken (extra kosten pilot, wijkmanager).

In 2008 worden reeds kosten gemaakt voor de pilot. Hiervoor stelt de gemeente 40.000 euro beschikbaar

Bijlage 1: Opdracht en samenstelling Stuurgroep Wijkgericht werken

Stuurgroep Wijkgericht werken Pijnacker-Nootdorp

Aanleiding

De gemeenteraad heeft in mei 2007 op eigen initiatief een voorstel voor wijkgericht werken vastgesteld. De raad ziet in wijkgericht werken de mogelijkheid om de bestaande en nieuwe wijken te ontwikkelen tot excellente leefgemeenschappen. Om dit te bereiken zijn nieuwe instrumenten voor sturing en kaderstelling nodig waaronder nieuwe vormen van actieve bewonersparticipatie en wijkontwikkelingsplannen (met daarin de samenhang tussen fysieke-, sociale- en economische ontwikkelingen en een integraal programma). Het wijkgericht werken bevindt zich nog aan het begin van zijn ontwikkeling. De, ambitieuze, toekomstvisie vraagt om een zorgvuldige en geleidelijke invoering, waarbij het wellicht noodzakelijk is om te experimenteren en de stap wordt gemaakt van wijkbeheer naar wijkontwikkeling. Afgesproken is dat de beleidslijn dit voorjaar verder uitgewerkt is en er voor het zomerreces van 2008 een beleidsplan ligt waarin verdere uitwerking van het wijkgericht werken vanaf 2009 wordt vormgegeven.

Als eerste stap naar dit organisatieplan is een verkenning gedaan; burgers van Pijnacker-Nootdorp zijn bevroegd over (het belang) van wijkgericht werken, er zijn gesprekken gevoerd met de belangrijkste samenwerkingspartners en er is onderzoek gedaan naar de manier waarop wijkgericht werken is ingevuld en georganiseerd in drie vergelijkbare gemeenten. De resultaten hiervan zijn besproken tijdens een workshop op 19 november jongstleden met externe partners, leden van de commissie wijken en het college. Tijdens deze bijeenkomst zijn stappen gezet voor verdere uitwerking en bleek ook dat wijkgericht werken veel verschillende gezichten kan hebben; er zullen keuzes moeten worden gemaakt en thema's verder uitgewerkt.

Wijkgericht werken doe je samen. Partners en gemeente hebben daarom behoefte samen verder invulling te geven aan het wijkgericht werken. Daarom wordt een stuurgroep geformeerd, die als kwartiermaker voor het wijkgericht werken zal fungeren.

Doel en opdracht

De stuurgroep heeft als opdracht een plan van aanpak te maken voor het wijkgericht werken in Pijnacker-Nootdorp met als centrale inhoud hoe de partners samen (verdere) invulling gaan geven aan het wijkgericht werken in Pijnacker-Nootdorp en dat kan rekenen op draagvlak van de partners. In dit plan van aanpak komt aan bod:

- wat partijen willen bereiken met wijkgericht werken en wat de belangrijke uitgangspunten en kaders zijn;
- wat de belangrijke randvoorwaarden voor succes zijn en hoe hier invulling aan kan worden gegeven;
- hoe de verschillende beleidslijnen van de partners op gemeenteniveau in het wijkgericht werken samenkomen (wat doen we op gemeenteniveau, kernenniveau, wijkniveau, buurtniveau en hoe krijgt het samenspel tussen de niveau's en partners invulling);
- hoe een flexibele, dynamische, op bewonersgerichte werkwijze gebaseerd op maatwerk gecombineerd kan worden met de behoefte aan organisatie en structuur;

- wat ontwikkelingsplannen zijn, op welke schaal ze worden gemaakt en hoe ze worden gemaakt en welke overige instrumenten ingezet worden;
- op welke wijze burgerparticipatie versterkt zal worden;
- op welke wijze de communicatie (waaronder het oppikken van signalen van bewoners) en informatie over wat er speelt in de wijk versterkt kan worden;
- of en welke andere organisaties (bv scholen, zorg, bedrijfsleven) op welke wijze betrokken moet worden;
- de rollen en verantwoordelijkheden van partijen en de wijkmanagers bij het wijkgericht werken;
- hoe het wijkgericht werken gefaseerd doorontwikkeld kan worden.

Het doel is om een gezamenlijke beleidslijn te bepalen en het wijkgericht werken in Pijnacker-Nootdorp verder te ontwikkelen. Dit wordt vastgelegd in een rapport, dat compact, duidelijk en richtinggevend voor de uitvoering is. Na het opleveren van dit rapport zit het werk van de stuurgroep er op. De stuurgroep is kwartiermaker voor het wijkgericht werken: zij maken Pijnacker-Nootdorp gereed voor de doorontwikkeling van het wijkgericht werken. Interne organisatieaangelegenheden behoren niet tot de opdracht van de stuurgroep. De leden van de stuurgroep hebben wel een verantwoordelijkheid om ook de eigen organisatie voor te bereiden op de toekomstige invulling van het wijkgericht werken.

Naar verwachting zal na de opdracht ook behoefte blijven bestaan aan een soort stuurgroep. Deze beslissing wordt na afloop van de opdracht genomen.

Samenstelling

De stuurgroep bestaat uit de belangrijkste partners als het gaat om wijkgericht werken: inwoners, gemeente, corporaties, welzijnswerk, politie. Om er voor zorg te dragen dat de stuurgroep met voldoende gezag kan werken en het resultaat van de stuurgroep op draagvlak kan rekenen, zijn de partners op bestuurlijk niveau vertegenwoordigd. Een uitzondering hierop vormen de inwoners: hierbij gaat het om deelname op persoonlijke titel omdat er geen (bestuurlijke) vertegenwoordiging is of valt aan te wijzen.

Voorgesteld wordt de stuurgroep als volgt samen te stellen:

- Namens inwoners: mevrouw M. Hijman (buurtvereniging Ville Franche) en de heer J. Arends (bewonersvereniging Klapwijk)
- Namens de corporaties: de heren L.W. Greven (Rondom Wonen) en F.M. van Geffen (Vestia Nootdorp)
- Namens welzijnswerk: de heren H. Keuter (Stichting Welzijn Ouderen Pijnacker-Nootdorp) en R. van der Vet (Stichting Jeugd- en Jongerenwerk Midden-Holland)
- Namens de politie: de heer G. van der Geer, politie Haaglanden
- Namens de gemeente: de wethouders P.J. van Adrichem en L.C.H. Suijker en de heer H. Hulswit (directeur)

Voorzitter van de stuurgroep is burgemeester de heer F.H. Buddenberg.

Werkwijze en planning

Door te participeren in de stuurgroep verbinden de deelnemers zich aan het doel en de opdracht van de stuurgroep. Zij spannen zich maximaal in om de opdracht uit te voeren. De stuurgroep wordt inhoudelijk ondersteund door Beatrijs Jansen van RIGO Research&Advies. Zij levert bouwstenen voor de bespreken thema's en maakt de rapportages. Zonodig heeft zij bilateraal overleg met deelnemers of doet zij beroep op afzonderlijke deelnemers om specifieke kennis in te brengen. De agenda wordt in overleg met de voorzitter vastgesteld. Secretariële ondersteuning wordt geleverd door de gemeente.

De bijeenkomsten van de stuurgroep hebben het karakter van werkbijeenkomsten. Indien daar behoefte aan is wordt een excursie naar een andere gemeente georganiseerd.

Het rapport van de stuurgroep is een gezamenlijk product, dat moet worden vastgesteld door de gemeenteraad. Het is belangrijk de commissie wijken blijven te betrekken bij de activiteiten van de stuurgroep. Daarom is halverwege het traject een discussie-/themabijeenkomst met de commissie Wijken gepland. De commissie wordt verder op de hoogte gehouden van de stappen die de stuurgroep heeft gezet.

Medio juli moet het eindrapport door de raad zijn vastgesteld. De planning is daarop gebaseerd. Tussen januari en medio juli zijn 7 bijeenkomsten met de stuurgroep gepland (startbijeenkomst, 5 werkbijeenkomsten en bespreking eindrapport). In de bijlage is een planning opgenomen.

Bijlage 2: Voorbeeld kern/wijkenplan

Kern/wijkenplan Delfgauw

1. Inleiding

1.1. Doel van het plan

Het kern- en wijkenplan dat voor u ligt is het resultaat van samenwerking tussen bewoners, gemeente en maatschappelijke organisaties. Met dit plan willen we het goede in Delfgauw en de verschillende wijken borgen/behouden en problemen op het gebied van leefbaarheid voorkomen en zoveel mogelijk oplossen. Ook willen we bewoners (nog) meer betrekken bij hun eigen wijk en kern. Door met elkaar problemen en ontwikkelingen te signaleren, te bespreken en oplossingen te bedenken en plannen met elkaar af te stemmen werken we hieraan. Tenslotte weet iedereen door dit wijkplan wat er allemaal speelt en gebeurt in de kern en wijken.

1.2. Manier waarop het kernplan is gemaakt (zie ook stuk werkwijze en organisatie)

- niet bij 0 begonnen: er liep al veel in de kern (wijkbeheerplan Emerald, gebiedsvisie Oud Delfgauw)
- Kernteam wijkmanager, gemeente, corporatie, politie, jeugdwerk, welzijnswerk (en evt vertegenwoordigers bewoners)
- Werkgroep voorzieningen (kernbreed, coproductie met inwoners)
- Bewonersvereniging Delfgauw en gemeente (gebiedsvisie Oud Delfgauw, evt aangevuld met andere partijen, coproductie met inwoners)
- consultatie Emerald

1.3. Leeswijzer

Hoofdstuk 2 van het kernplan bespreekt de karakteristiek van Delfgauw. Er wordt ingegaan op de bevolkingssamenstelling, het voorzieningenniveau en hoe inwoners de leefbaarheid ervaren. Bovendien wordt er gekeken naar de ontwikkeling van Delfgauw de komende 10 jaar en welke plannen er op stapel staan. In hoofdstuk 3 worden de prioriteiten voor Delfgauw besproken. Hoofdstuk 4 bespreekt de plannen en activiteiten in de kern; wat loopt al en waar gaan we aan werken? De kosten en financiering van de plannen worden beschreven in hoofdstuk 5. Hoofdstuk 6 gaat over de informatie en communicatie over dit plan en de uitvoering en tot slot wordt er in hoofdstuk 7 ingegaan op de voortgang (van de doelen en beoogde resultaten) en de tussentijdse bijstelling.

2. Karakteristiek kern en wijken

2.1. Kern als geheel:

- aantal inwoners en leeftijdsverdeling nu en over 10 jaar
- inkomen
- voorzieningen(niveau); onderwijs, kind en jeugd, welzijn, sport, zorg. Wat, voldoende in soort en omvang (voor de toekomst), spreiding. Bron: accommodatieplan, Lemon.
- vrijwilligersorganisaties
- Leefbaarheid. Lemon/veiligheidsmonitor en overige signalen (bronnen: zie gereedschapskist). Bewoners van Oud Delfgauw en Emerald verschillen in wat ze als belangrijkste problemen op het gebied van leefbaarheid ervaren.
- in hoeverre doen Emeralders mee aan activiteiten in Oud Delfgauw en andersom?
- Plannen voor de kern: samenhang oud/nieuw (PIT!), herschikken voorzieningen (vooral Oud Delfgauw, maar heeft gevolgen voor heel de kern), oprichten Centrum Jeugd en Gezin, Wonen welzijn en zorg, groen en glas, verkeer,

2.2. Per wijk

Per wijk (Oud Delfgauw, Emerald, Zuidpolder/Noordpolder)

- aantal inwoners nu en over 10 jaar
- soort woningen (koop/huur, eengezins, meergezins) nu en over 10 jaar
- voorzieningen
- leefbaarheid
- bewonersinitiatieven: bijvoorbeeld Bewonersvereniging Delfgauw (geeft ook een blad uit), Mobiteam, Bezorgde Ouders Delftsestraatweg, Werkgroep luchtkwaliteit Emerald, St. 'De Oude Laen' (opvolger bewonersvereniging, gericht op sociale activiteiten)
- plannen voor de wijken op korte en langere termijn. Oud Delfgauw (herontwikkelen/gebiedsvisie vooral ruimtelijk/fysiek), groot onderhoud, ...
- soort wijk (zie onderstaande tabel)

	Geen structurele problemen, vooral dagelijks beheer	Aantal problemen die om systematische aanpak vragen/actuele plannen (wijkenaanpak)	Ingrijpende veranderingen op komst (wijkontwikkeling)
Oud			Oud Delfgauw
Nieuw		Emerald?	

Het is handig om bij het in beeld brengen van de plannen voor de kern en de wijken op een rij te zetten wat er aan beleidsnota's en en wat hiervan relevant voor de kern is + wat er concrete plannen zijn voor de kern en wijken, zowel van instanties als bij bewoners. In het kernplan niet de nota's ed zelf opsommen, alleen wat inhoudelijk relevant is voor de kern en wijken.

2.2.1. Oud Delfgauw

Belangrijkste ervaren problemen Lemon:

- Verkeersoverlast en parkeren
- spelen (te weinig, te ver weg, te vies)
- groen (het wordt te vol)
- overlast van hangjongeren (geluid en vernielingen)

2.2.2. Emerald

Belangrijkste resultaten Lemon: weinig dingen die er positief of negatief uitspringen. Relatief het slechtste scoort:

- Verkeersoverlast (te weinig parkeerplaatsen, verkeerd parkeren, sluijverkeer, te hard rijden)
- Vervuiling (volle afvalbakken en containers, hondenpoep)

2.2.3. Zuidpolder/Noordpolder

3. Prioriteiten

3.1. Wat gaat goed en minder goed

- SWOT voor de kern en per wijk
- voor Oud Delfgauw hebben bewoners dit al gedaan

3.2. Prioriteiten

3.2.2. Kern

Bijvoorbeeld:

- samenhang oud/nieuw. Is er naast fysieke eenheid ook behoefte aan meer sociale samenhang tussen oud en nieuw? Wat als bewoners dit niet belangrijk vinden?
- voorzieningen (Oud-Delfgauw, Emerald, afstemming en aanvulling van voorzieningen op elkaar)
- ...

3.2.3. Oud Delfgauw

- wijkontwikkeling: gebiedsvisie op langere termijn fysiek/ruimtelijk.

3.2.4. Emerald

- uit analyse moet blijken of er thema's zijn die systematisch aangepakt moeten worden of dat het er vooral gaat om incidentele problemen.

3.2.5. Noord- en Zuidpolder

Checklist mogelijke thema's voor beheer en wijkaanpak:

- wonen en woonomgeving
- spelen
- groen
- verkeer
- voorzieningen
- betrokkenheid
- overlast
- verkeer
- veiligheid
- jongeren
- ouderen

4. Waar gaan we aan werken en hoe?

4.1. Wat loopt en gaat door?

- bv gebiedsvisie Oud Delfgauw
- doelen, beoogde resultaten, organisatie en aanpak

4.2. Wat wordt opgestart en wie gaan daarmee aan de slag?

- bv speelvoorzieningen, voorzieningen in de kern
- doelen, beoogde resultaten, organisatie en aanpak

4.3. Wat gaan we niet doen en waarom?

- het kan zijn dat keuzes moeten worden gemaakt, omdat er geen geld is om alles te doen of omdat er heel veel speelt en niet alles tegelijk aangepakt kan worden.

4.4. Planning

5. Kosten en financiering.

5.1. Kosten van de acties en projecten en financiering

5.2. Wel of niet werken met kernbudget voor burgerinitiatieven.

6. Informatie en communicatie.

- informeren dat het wijkplan er is en stand van uitvoering: kernkrant 2x per jaar, blad bewonersvereniging, website gemeente, braderie
- betrekken van bewoners bij acties en projecten: via aanpak van de acties/projecten
- bijhouden overzicht van mensen en organisaties die iets willen doen en wat ze willen doen

7. Voortgang en tussentijdse bijstelling.

Het wijkplan heeft een looptijd van 4 jaar. Het is wel een dynamisch plan. Als het nodig is stellen we dingen bij of voegen we dingen toe. Op basis signalen uit de kern, Lemon.

Of het wijkgericht werken een succes is, leiden we af aan:

- Lemon: scores vooral op thema's waar activiteiten zijn gestart/geweest;
- Beoordeling van de samenwerking door inwoners en instanties